

a vasútvonalig tart a lelőhely (minden bizonnyal összeér a már félig feltárt Páty, Malom-dűlőben lévő teleppel a vasút és az M1 út túloldalán). Dél felé majdnem elér a lakóparkig, a nyilvántartott 9. lelőhelyig. A köves sáv nem tart addig, kerámia elég kevés volt, így bizonytalan, összeér-e a két lelőhely.

A szobor lelőhelyén, a patak menti nádas sávtól mérve 13 m-re nyitottunk egy 1×1 m-es szondát. A felső 55 cm-ben köves szántott humusz volt, alatta sárga altalaj, objektum nem jelentkezett. A szobor a megtaláló elmondása szerint kb. 15 cm mélységben feküdt. Valószínűleg egy már szétszántott kőépülethez tartozott.

Munkatársak: Mali Antal, Boruzs Katalin, Laczkó Sándorné, Túry Miklós.

OTTOMÁNYI KATALIN

63. Biatorbágy határa

(Pest megye) Ő, U, B

2009 folyamán régészeti hatástanulmányok készítéséhez az alábbi lelőhelyek állapotfelmérő bejárását végeztem el. A bejárás célja az ismert és új lelőhelyek lokalizálása, kiterjedésük pontosítása és állapotuk meghatározása volt. Leletet nem gyűjtöttem.

Disznó-lapos (MRT 7. k. 1/16 lh., KÖH 9977): A lelőhely a Bia-tóba torkolló patak Ny-i partján emelkedő domb D-i lejtőjén, egész a dombtetőig húzódik. Az MRT által jelölt viszonylag nagy területen, a sarjadó gabonában csekély intenzitással bronzkori cserepeket figyeltem meg. A leletek főként a domb lábánál sűrűsödtek, miközben a dombtetőn csak alig néhány edénytöredék hevert. Ez valószínűleg a talaj felszínén is megfigyelhető erózióval magyarázható: az intenzív mezőgazdasági művelés következtében a domb tetejéről a barna termőtalaj erősen lekopott és már a löszös-agyagos altalajt szántják.

Kő-domb (MRT 7. k. 34/15 lh., KÖH 10011): 1976-ban az MRT terepbejárása során beszámoltak róla, hogy a vasútvonal építésénél régészeti leletek kerültek elő. Az MRT által megjelölt területen ma a vasútállomás található, amelynek jelenlegi állapotából kitűnik, hogy a korábbi építkezések során végzett földmunkákkal jelentősen bolygathatták, akár meg is semmisíthették a régészeti lelőhelyet. Ezekhez a munkákhoz kapcsolódóan régészeti tevékenység nem történt, ezért a lelőhely állapotára és a bolygatás mértékére vonatkozóan nincs adatunk. A terület beépítettsége miatt ma már felszíni lelőhely-lokalizációra nincs lehetőség, vagyis a lelőhely kiterjedése és állapota kizárólag helyszíni bejárással nem határozható meg.

Vasútállomás (KÖH 71961): A bejárás során lokalizált lelőhely a biatorbágyi vasútállomástól ÉNy-i irányban, a vasút és az 1. sz. út között található. Ezen a szántón újkőkori kerámiatöredékek gyűjthetők. Az őskori település eredetileg a mai vasút helyén is folytatható, de a lelőhely ezen részét a vasút bevágásával már korábban elpusztították. A közepes intenzitású

lelőhely még bolygatatlan területe a szemle alkalmával ugaron volt, de beépítését a közeljövőben tervezik. Az újonnan lokalizált lelőhelynek a Kő-domb lelőhelyhez való viszonya az MRT térképe alapján nem kérdéses: valószínűleg két külön lelőhellyel van dolgunk.

TANKÓ KÁROLY

64. Bihartorda, Rózsa-határ

(KÖH 67455)

(Hajdú-Bihar megye) Á

2009. november 30-án és december 1-jén a Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok igazgatósága régészeti próbafeltárást végzett a Bihartorda és Bihardancsháza között tervezett ivóvízvezeték nyomvonalára eső lelőhelyen. Az ismeretlen korú temetőt rejtő lelőhely egy 80–100 m átmérőjű, kb. 50 cm relatív magassággal rendelkező, alacsony, ovális dombocskára és közvetlenül a Bihartordát Bihardancsházával összekötő országút D-i oldala mellett található. Az országút É-i árka mellett húzódó nyomvonalon 1,5 m szélességben és 100 m hosszúságban kutattunk. A kinyitott kutatóárokban 70–80 cm mélységben értük el az altalajt. A szondában régészeti jelenségeket nem találtunk.

December 10-én műszeres lelőhely-felderítést végeztünk az országúttól D-re eső kis dombocskán. Ezen a területen lucernavetésben, a dombocskára közepe táján, több helyen emberi csontokat észleltünk és 10 cm-es mélységben egy bronzból öntött, kerek, rovátkolt külső peremű gyűrűt találtunk. Ugyanilyen gyűrűk ismertek a Püspökladány, Eperjes-völgy nevű lelőhely 10–11. századi, köznépi sírjaiból. Mivel más lelet nem ismert a lelőhelyről, ezért jelenlegi ismereteink szerint, egyetlen bronzgyűrű alapján, a temető, vagy temetkezés kora a 11. századra datálható. A lelőhely korának, kiterjedésének pontosabb és biztonságosabb meghatározása, csak újabb feltárások után végezhető el.

Munkatárs: Bacskai István ásatási technikus. A geodéziai felmérést az Archeodata Bt. végezte.

SZOLNOKI LÁSZLÓ

65. Boba, Metszés-dűlő

(KÖH 48650)

(Vas megye) B

A lelőhely a szabályozott Marcal folyó jobb partján, részben alacsony fekvésű, részben egy dombhátszerű kiemelkedésen fekszik. A területet vizenyős helyet kedvelő növényzet fedi. 2009. április 6–28. között a Boba–Ukk vasútszakasz korszerűsítéséhez kapcsolódóan végeztünk megelőző régészeti kutatást (096/1–2 hrsz.). A humuszolás után, az alacsonyabban fekvő szinten, a felületen is megjelent a talajvíz. A műholdas felvételeken jól látszik egy egykor széles ívben kanyargó folyó medre, melynek egy szakaszát sikerült a felületen is megfigyelni. Mélyebb fekvése, agyagos, vizenyős altalaj jelezte. A település objektumai azonban ebben a mederszerű

mélyebb részben is folytatódtak, tehát feltételezhető, hogy az időszak viszonylag száraz periódusában itt nem volt víz. A település jelenségeit e „meder” mindkét oldalán megfigyelhettük.

A szerződésben szereplő útszakaszon (2087 m²) túl megvizsgáltuk az út tovább lehumuszolt részeit is. Kiderült, hogy a település folytatódik egészen a mai Marcal medréig, és valószínűleg K-i irányban is. A kutatás alá eső részen 51 régészeti jelenséget figyeltünk meg. A település egyrétegű, a bronzkori halomsíros kultúra népessége élt itt egykor. Az objektumok között volt 3 földbe mélyített épület nyoma, több tárolóverem, egyéb gödör, két víznyerő hely, melyek a megfigyelt meder K-i szélén helyezkedtek el, bennük erőteljes a talajvíz beszivárgása, így aljuk bizonytalan. Több cölöplyukat tártunk fel, de rendszer nem figyelhető meg bennük. Egy több gödörből és cölöplyukból álló komplexumból, amely valószínűleg valamilyen munkafolyamat végzéséhez köthető, került elő a legtöbb fémtárgy.

A leletanyag nagy része kerámia, több tárolóedény, hombár töredéke, az egyik gödörben egy valószínűleg teljesen rekonstruálható hombár, kevés díszített kerámia. Kevés állatcsont, ami valószínűleg a talaj adottságaiból adódik, viszonylag sok őrlőkő, és néhány bronztárgy, elsősorban tű került elő.

A lelőhely kiterjedése jóval nagyobb lehetett, mint ahogyan az az elsődleges terepbejárásból kiderült. Mind K-i, de főleg Ny-i irányba folytatódik.

FARKAS CSILLA

66. Bogács, Első-nyomás
(KÖH 67313)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő?, Sza, Kö

A község D-i határában, a Hór-patak Ny-i partján, a tervezett „Déli iparterületen” 2009. március 3-án végeztünk terepbejárást, melyre településrendezési tervhez kapcsolódó örökségvédelmi hatástanulmány készítése miatt került sor. A terület középső, szántott részén, a folyóvízi kövekkel, kavicsokkal sűrűbben borított területrészekén régészeti leleteket találtunk, melyek körülbelül 200×125 m-es területen szóródtak. A töredékek a császárkorból, a középkorból, valamint az őskorból(?) származnak. A lelőhely felszíni kiterjedését a növényzeti fedettség miatt nem tudtuk megállapítani.

Munkatárs: Szabó István.

CSENGERI PIROSKA

67. Boldogkőváralja, Tekeres-völgy
(KÖH 15908)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B, Sza

2009. február 28-án helyszíni szemlét végeztünk a Tekeres-völgyben, melynek során megpróbáltuk beazonosítani az 1963-ban Kemenczei Tibor által az Erdészház (Tekeres-patak) neolitik és szkíta kori lelőhelyen végzett

leletmentés helyét. Az ásatási dokumentáció fotói alapján a lelőhelynek az Erdészháztól É-ra fekvő dombon kellett elhelyezkednie. Jelenleg az Erdészházat és környezetét Téka tábor néven komplexummá fejlesztették. Ezen a magánterületen, a volt Erdészháztól É-ra látható egy igen magas kiemelkedés, mely azonban elzárt, nem megközelíthető. Valószínűleg ez a domb az Erdészház, ismertebb nevén Tekeres-patak lelőhely dombja (ill. annak megmaradt részlete).

A Herman Ottó Múzeum térinformatikai adatbázisában a pataknak ugyanezen partján szerepel a Tekeres-völgy elnevezésű bronzkori lelőhely, melyet útépités során találtak, és melyen Filep Antal és Kovalovszky Júlia végeztek helyszíni szemlét 1962-ben. A lelőhely az adattári leírások alapján azonban a patak túlsó (jobb, É-i) partján található.³

A leírások szerinti területen, a jelenlegi Téka táborral szemközt, a patak túlsó partján szemlénken több szántott parcellában késő bronzkori és császárkori(?) régészeti leleteket gyűjtöttünk. A leletek K-Ny-i irányban 70 m-es, É-D-i irányban pedig 40–100 m-es területen, a patakparti dombvonulat oldalában és alján helyezkedtek el. A lelőhely teljes kiterjedését a növényzeti fedettség miatt nem tudtuk meghatározni, a bejelölt területnél azonban jóval nagyobb lehetett. Feltehetően ez lehet a Tekeres-völgy elnevezésű régészeti lelőhely, bár ellentmondásos, hogy Filep Antalék a lelőhely erőteljes pusztulására hivatkozva nem tartották szükségesnek leletmentés elvégzését 1962-ben.

Munkatárs: T. Biró Katalin.

CSENGERI PIROSKA

68. Bonyhád, Hidas-Bonyhád vasútállomás
(KÖH 44103)

(Tolna megye) Rő

A bonyhádi téglagyár bővítette agyagbányáját, amelynek régészeti szakfelügyelete során a környéken terepbejárást végeztünk. A lelőhely a bányától K-re, a vasútállomástól É-ra található, az eléggé meredek domb platóján, felső harmadában a villamos távvezeték oszlopa körül mintegy 100×100 m-es területen. A gyűjtött nagyobb mennyiségű kerámia, ill. a megfigyelt kisebb számú, apróbb mézskódarab római korú telepre, esetleg épületre utal.

CZÖVEK ATTILA

69. Bonyhád, Varasdi úti szántók
(KÖH 43925)

(Tolna megye) U, R, B, LT

A 0537/78 hrsz. telken üzemépítést megelőző humuszolás során 2008. október 24. és 2009. október 22. között újkőkori és rézkori település valamint bronzkori

³ HOM Adattár: 42-68 ltsz.